

Список використаних джерел

1. Минкевич И. А. Растениеводство. Москва, 1968. 480 с.
2. Базилинская М.В. Биоудобрения. Москва : Агропромиздат. 1989. 128 с.
3. Патица В. П., Тихонович І. А., Філіп'єв І. Д., Гамаюмова В. В., Андрусенко І. І. Мікроорганізми і альтернативне землеробство. Київ : Урожай, 1993. 175 с.
4. Бурячковський В. Г., Пилипенко В. М. Продуктивність рослин ячменю ярого в залежності від сортів, використання біологічних добрив та засобів захисту рослин. *Вісник аграрної науки Південного регіону*. 2006. Вип. 7. С. 74-84.

Степанченко Віталій

к.с.-г.н., асистент

Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

ФОРМУВАННЯ АГРОФІТОЦЕНОЗУ КУЛЬТУРИ ПРОСА В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ ЗАХІДНОГО

Серед основних круп'яних культур найбільш поширеною є просо. Воно цінне своїм пшоном, яке відзначається високими харчовими якостями. У складі пшона вміст білка становить 12 %, крохмалю 81 %, жиру 3,5 %, клітковини 1–2 %. За вмістом білка пшоно наближається до манної і кукурудзяної круп, переважає ячмінну, перлову, гречану і особливо рисову крупи, поступаючись лише вівсяній, яка містить до 16 % білка. У його складі більше жиру, ніж у крупі інших культур, крім вівсяної, багато крохмалю та порівняно мало клітковини. Пшоно багате на зольні елементи, містить такі важливі вітаміни, як В1, В2, РР, а також мікроелементи. Швидко розварюється (через 25–30 хв), дає високий навар (12–13 %), а каша добре засвоюється організмом людини [1].

Пшоно у XVIII столітті оцінювали дорожче за будь-який хліб, а тепер ця культура незаслужено занедбана. За останні роки виробництво проса збільшилось у багатьох країнах Америки, Європи та Азії. Велику увагу пшону як продукту лікувального харчування приділяють у Японії, а в Індії та деяких африканських країнах за його допомогою намагаються частково вирішити продовольчу проблему. Посівні площі просовидних займають четверте місце у світі серед основних зернових культур. Нажаль, в Україні площі посівів під просом не тільки залишаються незначними, а й за останні 6-7 років зменшилися майже вдвічі [3].

Просо - цінна круп'яна культура, яка здатна забезпечити відносно високі і досить стабільні врожаї навіть у посушливі роки. При дотриманні високого рівня технології вирощування воно дає часто вищі врожаї, ніж інші зернові культури.

Найбільш придатними зонами для вирощування проса є Степова і Лісостепова зони. Не всі області займаються культивуванням проса. Чернівецька і Закарпатська області зовсім не висівають цю культуру, незначні площі зосереджені в Івано-

Франківській і Львівській, Волинській, Тернопільській, Рівненській, Хмельницькій областях – від 0,2 до 0,6 тис. га. Але попри це формується досить конкурентоспроможна урожайність від 0,94 т/га у Волинській до 2,34 т/га у Львівській областях, що підтверджує ще раз пристосованість культури проса до різних умов вирощування [2].

Культура проса відноситься до хлібів другої групи які в свою чергу відзначаються значно нижчим транспіраційним коефіцієнтом серед зернових культур. Така біологічна особливість проса як здатність витримувати посуху робить цю культуру актуальною в сьогоденних умовах зміни клімату. Не характерні з року в рік погодні умови сприяють створенню нових інтенсивних сортів які потребують вивчення і удосконалення окремих елементів технології в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах вирощування.

З метою поширення вирощування культури проса і вивчення реакції сортів в умовах регіону нами було проведено дослідження на полі НВЦ «Поділля» Подільського державного аграрно-технічного університету. Ґрунт дослідного поля чорнозем вилугуваний глибокий малогумусний важко суглинистий, орний шар (0-30 см.) якого має такі агрохімічні показники: вміст гумусу – 4,3%; рН – 6,8; азоту, що легко гідролізується – 124 мг/кг ґрунту; рухомого фосфору – 86 мг/кг ґрунту; обмінного калію – 167 мг/кг ґрунту.

Було проведено також спостереження за ростом і розвитком підвидів і різновидностей проса. Для вивчення використовували сорти різних груп стиглості: Золотисте, Полто, Поляно, Олітан, Денвікське і Аскольдо. Сівбу проводили в першій декаді травня.

Дослідженнями встановлено, що польова схожість насіння підвидів проса була різною за роками в зв'язку із різними на час сівби запасами доступної вологи для рослин.

Найменша кількість доступної вологи в посівному шарі ґрунту була у 2016 році, що і вплинуло на порівняно нижчу польову схожість насіння досліджуваних сортів проса.

Польова схожість насіння сортів проса досить суттєво різнились за роками дослідження. Найбільш сприятливим за метеорологічними умовами для проростання насіння був 2017 рік. Кількість рослин і польова схожість насіння у варіантах досліді була більшою, ніж у 2016 році. У сорту Золотисте вона варіювала в межах 76,2–78,4 %; Аскольд – 83-85 %; Денвікське – 77,1–79,3 %, Полто – 76,1-79,2%, Поляно – 80,1-83,6%, Олітан – 77,6-79,5%.

Отже, гідротермічні умови, а саме наявність доступної вологи в посівному шарі ґрунту, незалежно від сорту і підвиду, значно впливають на польову схожість насіння рослин проса, слід відмітити що культура має здатність зберігати схожість в ґрунті до настання сприятливих умов.

Список використаних джерел

1. Беленіхіна А. В. Врожайність сучасних сортів проса при взаємодії адаптивних факторів. *Бюлетень Інституту сільського господарства Степової зони НААН України*. 2012. № 3. С. 27-32.
2. Каленська С. М., Черній В. П. Врожайність зерна проса залежно від елементів біологізації технології його вирощування. *Збірник наукових праць Подільського*

державного аграрно-технічного університету. 2016. Вип. 24. Ч.1. С. 101–108

3. Ігнат'єва Т. Давно забуте просо. Пропозиція. 2008. URL : <http://propozitsiya.com/ua/daremno-zabute-proso> (дата звернення 11.02.2018).

4. Гаврилянчик Р.Ю., Улітін С.С., Савчук І.В. Можливість використання результатів вимірювання біопотенціалів рослин для екологічного моніторингу. *Сучасні проблеми збалансованого природокористування : Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції*. Кам'янець-Подільський, 2007. С. 29-30.

5. Гаврилянчик Р.Ю. Продуктивність гречки залежно від попередників та бактеріальних добрив. *Збірник наукових праць Подільської державної аграрно-технічної академії*. 2001. Вип. 9. С. 140-142.

Степанченко Ольга

викладач

Хабовський Григорій

студент

Коледж Подільського державного аграрно-технічного університету
Кам'янець-Подільський, Україна

ВПЛИВ СТРОКУ СІВБИ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПОСІВІВ ГРЕЧКИ

Надійним шляхом реалізації потенційної продуктивності гречки, підвищення рівня врожайності є розробка та застосування енергозберігаючих елементів технології, які здатні зменшувати дію несприятливих факторів середовища у критичні періоди її розвитку, з урахуванням біологічних особливостей [1].

Численні дані наукових досліджень і виробничого досвіду свідчать, що в умовах нестійкого зволоження Правобережного Лісостепу України домогтися раціонального використання обмежених запасів вологи можна шляхом формування оптимальної структури посіву, основою якого є відповідна густота рослин на одиниці площі [2].

Серед агротехнічних заходів з формування оптимальної густоти рослин найважливішим є правильне поєднання строків сівби.

Урожайність насіння та продуктивність рослин у значній мірі залежить від погодних умов. У зв'язку з тим, що гречка як теплолюбна культура дуже реагує на низькі температури (особливо на початку вегетації і під час дозрівання), строк сівби необхідно вибирати так, щоб сходи не попадали під вплив заморозків нижче мінус 2,5⁰ С, а плодоутворення припадало на більш оптимальну температуру. Необхідно, щоб цвітіння і дозрівання зерна тривало в умовах оптимального волого забезпечення і температури повітря не вище 25-30⁰ С.

Бажано, щоб тривалість періоду сівба-сходи не перевищував 12 днів, оскільки при більшій тривалості цього періоду частина насіння пошкоджується грибковими хворобами, внаслідок чого сходи з'являються зрідженими і недружніми [3].

Важливим резервом збільшення виробництва зерна цієї цінної круп'яної